

ดอกไม้ใบธรรมคุณดีไทย ๑๕

โดย ชักกลอน ๕๗ 27

๗๔ จวง (ชำตัน)

“มะลิวัลย์พันจิกจวง ดอกเป็นพวงร่วงเรณู

หอมมาน่าเอ็นดู ชูขึ้นจิตต์ติดวนิดา”

วรรณคดี : กาพย์เห่เรือ บทชมไม้

พระนิพนธ์ : เจ้าฟ้าธรรมาธิเบศร ไชยเชษฐาสุริยวงศ์(เจ้าฟ้ากุ้ง)

ตะไคร้ต้น Cinnamomum porrectum

มีชื่ออื่น Cinnamomum parthenoxylon

Family Lauraeae ไม้ที่ด่อน

เนื้อไม้ฟ้าม น้ำตาลอ่อน กลิ่นหอมกระจาย

ชื่อท้องถิ่น อออง, ฆ่าต้น พลุต้นขาว กระเพราต้น เทพทาโร พลุต้นใหญ่

ตะไคร้ต้น กระเพราต้น ฆ่าต้นกึ่งไข่ ละไคหอม ละไคต้น ละไคต้น

อีกมีแฉะ มีแฉะ กะมาจิง กะมะริง เขียวจาง หาวจางต้น

ไม้ยืนต้น ขนาดกลาง บ้างใหญ่ขึ้น ใบฆ่าต้น ให้ร่มไม้ ใบมากมี

กลิ่นไม้คล้าย การบูร เทพทาโร มีมากไซ เบบ้านอ่าว ข้างตลาด

ตามเชิงดอย ธรรมชาติ จันทบุรี ปราจีนบุรี สระบุรี มีทั่วไป

ดอกฆ่าต้น ขั้วคล้ายส้ม ขาวอมเขียว ดอกนิตเดียว ผลสีดำ ทำยาได้

ไม้รสเผ็ด บำรุงธาตุ แก้หวัด ไอ กินแก้ไข้ ใบจืดอีกเสบ ไส้จืด

ใช้ขับลม ขึ้นภายใน ใช้ใส่ลม บิดระบม สมน้ำมัน แก้เลือดคั่ง

ทำไม้ตีพริก ใบสกัดกรากิน กลิ่นหอมจืด เทพทาโรยัง รังประจำ จังหวัดพังงา

สถิติพันธ์ ธรรมชาติ

ข้าต้น แตกต่างจากต้นข้า มีคุณค่าเป็นไม้ป่าพนาถินท์
อาจสูงถึง 25 เมตร ใบใหญ่ผายแผ่ กลิ่นสุกฉุนจากเนื้อไม้คล้ายการบูร

แต่ต้นข้า ใบเลี้ยงเดี่ยวรูปไข่กลับครีบก้น ชูดอกรูปช้อนอาหารลำต้นสูง
ใส่พริกแกงต้มข้าค่าเกี๋ยกูด เผอิญบุดูยชื่อเลี้ยงต้มยำกุ้งไทย

ใบข้าต้น ดอก หวานทิบให้ร่มดี ดอกออกสีขาวอมเขียวกลีบรูปไข่
ผลด่างกลมรูปไข่กลับไม่โตไป ส่วนเนื้อไม้ฟ้ามเบาสีน้ำตาลอ่อน

พบทั่ว ไปป่าเชิงเขาแถบเมืองจันทน์ ปราจีนพื่นเขาสระบุรีตามลึงชร
ไม้ประจำจังหวัดพังงาและงาเมืองน หอมฉุนร้อนบ้างว่าคล้ายเทพธาวโร

เนื้อ ไม้มีรสฝืดบำรุงธาตุ ทั้งองอาจแก้ท้องเฟ้อดีอีกไซ
รากดองเหล้าขับลมขึ้นพื่นกาโย ห้ามเลือด ไล่ลมพิษแผลต้องใช้ใบ

ข้าต้นเป็นสมุนไพร ได้ทุกส่วน คุณค่าอันมากมีดียิ่งใหญ่
ดอ ไม้แห้งวางแต่งบ้านประดับไว้ หอมฉุนใจดับเบาเบาเคล้ากลิ่นเขย

ดองพร เดชกุลทอง

ตะไคร้ต้น ทนแล้ง ที่เชิงเขา อดงกัเล่า เรียงขาน มาภากรณ์
 ต้นสูงใหญ่ ใบพรม อดทนร้อน น้ำตาลอ่อน สีเนื้อไม้ พ้ามแลเบา
 ดอกชูช่อ อดหนาว พราดคล้ายร่ม ผลรูปกลม ทรงไข่กลับ อดดีตาเงา
 หมุ่นภูกา ถลาอ่อน ร่อนจิกเอา กลับลิ้นเหี่ยว เข้มรัง ปั่นนตุกยา

 พนาไทย ไกลสุดหล้า ขำต้นเด่น ชูเจ้าเป็น เกสร์ แข็งขั้ดหนา
 ปลุกประดับบ้าน ร่มเย็น ใ้เป็นยา อดไชพา กลิ่นหอม ย่อมสุขใจ

 อดรพคุณ คุณคำ บำรุงธาตุ ทั้งสามารถ ท้ามเล็ด และแก้ไข้
 ท้องขึ้นอืดเฟ้อ เรออุก ก็หายไ พกขี้แก้ได้ ไขข้อ หายอักเสบพลัน

 ดอกยดอ่อน อดนิม จิ้มแฉ่ดแซบ ไม้อดกแบบ แกะสลัก งามเจิดจันท์
 หอมอดอบ ดอบห้อง ขึ้นใจพลัน อดจรรย พรณไม้ ถิ่นไทยงาม

กุศล คำเพราะ

ขำต้นนั้น ด้งดงด้อย ไม่รู้จัก
 อุปสรรค ลำบากหนอ ขอไขงาน
 ต้องพากเพียร เรียรรู้ อ่านอยู่นาน
 ค่อยเบิกบาน รังสรรค์กลอน ไม่รู้อนรรณ

ขำต้นดี มีประโยชน์ จดจำไว้
 สมุนไพร ใ้กินมาก ประจักษ์ขึ้น
 ด้วยทุกสื่อน ใ้กินใ้ได้ ไม่ทุกขัณฑ์
 คดากังวล สันสุขเหือด ใ้กินนั้นดี

กลางถึงใหญ่ ไม่ขึ้นต้น มีกลิ่นเกลื่อน
ตามบ้านนี้ ที่เชิงเขา เราพบกัน พบเห็นเพียง เปรียบเพื่อนซี้ มิตรคู่ขวัญ
มากมายนั้น พรรณไม่ดี มีหัวไทย

เกินรำพัน มันได้ ในประโยชน์ ไม่ไปปด ควรจดจำ นำไปใช้
ศึกษาให้ถี่ถ้วน ควรเป็นไป รากตอกใบ ต้นผล สันตรพรคุณ

ไม่รื้อเสียด เต็ดหนา ยาบรุงธาตุ แก่เป็นหวัด ขจัดไอ ไข้ร้อนกรุ่น
ดมมากหลาย ในลำไส้ ได้เชื้อจน เวียนหัวหมุน สุนัขบ้าขึ้น พันแน่นนอน

แก้จุกเสียด เจ็บลำไส้ ในกระเพาะ ไข้ได้เหมาะ นั้นกำบัง โลหิตเสีย
ขับออกหมด ตดได้ดี ไม่มีเพื่อย ทำองคิเพื่อ เรอละเหี้ย เกลี้ยรได้ดี

เมียดีหนา หน้าแหก แตกเป็นริ้ว เรืองจิ้วจิ้ว จี๊ดจ๊ับจ๊อย น้อยใบนี้
ส่งเสียงก้อง ร้องทำ ให้มาตี อะกัท พี้ให้ขี้ จนหน้าใจ

เลือดไหลปรื สีแดงสด ไม่หตุร ศึกษาอยู่ รู้แถมชัด ประหวัดหลาย
ใบจ่านี ดียิ่งนัก ประจักษ์ใจ สมานแพล หายแค้นไริ์ สบายจริง

โกวิท ธีรวิโรจน์

ข้าต้นไม้อำนาจท่านะท่านนะ
ลักษณะต่างกันนั้นมากเหลือ
หนึ่งนั้นขนาดใหญ่โตเหลือเพื่อ
อีกหนึ่งเพื่อทำสักจนครัด

ข้าต้นนี้มีชื่อสารพัด
ใครถนัดเรียกอย่างไรก็ได้
มีทั้งเหนือกลางใต้ตะวันตก
มาอายุปัตตานีมากมาย

เทพธิดาไร้พญานาคกระเพราะต้น
จอมจอมมีแด่กระมารังหมา
จะใคร่จอมตะใคร่ต้นไม้กล้วย
มีอีกหลายจะโคต้นและจอม

ข้าต้นเป็นไม้ใหญ่ความสูงได้
ถึงยี่สิบห้าเมตรใจต้นไม่ยอม
เนื้อไม้มีกลิ่นหอมไม่ธรรมดา
คล้ายกลิ่นการบูรอันหอมเทพธิดา

ใบง่าต้นเป็นใบประกอบเรียงสลับ
ประกอบกับใบหนาหิบบและมากไซ
ดอกง่าต้นมีเมล็ดและ ไม้โต
กลีบดอกโอ้ไฮทกกกลีบรูปไข่เรียว

กลีบดอกภายในมีขนเล็กน้อยนั้น
กลีบดอกมันมีสีขาวอมเขียว
ดอกมีเกสรตัวผู้เก้านั้นเขียว
ผลเมล็ดเดี่ยวรูปกลมไข่กลีบดี

สรรพคุณเป็นยาบำรุงธาตุ
ใช้แก้อาการแก้หวัด ไอท้องเสีย
ใช้ห้ามเลือดสมานแผลได้ทุกที่
เนื้อไม้ทำ ไม้ตีพริกดีอย่างบอกใคร

อานนท์ ศรีวิสูตร

จอจขี้ฉ้อเห็นทีต้องมึน หรือขำต๋นก็ลับสนั่นใจหนา
 ไม่เคยเห็นหรือว่าเคยพบพา ให้ห่อหงาขำต๋นจอจขี้ฉ้อ
 พรรณไม้ใหญ่พบบ้างไปในบ้าน ไม่เงื่อเบาดีน้ำตาตลวดานจนฝน
 กัดันหอมฉุนหรือฉุนหอมตุ้มทรองนั้น คล้ายคลึงกันเหมือนว่ากัดันเทพาไร
 ใบขำต๋นหนาและยาวราดขนนก มีใบดกนกร่มรื่นขึ้นดูชใจ
 เรียงลับเป็นคู่ใบไม้โต เทพาไร ไม่จอจหอมฉุนฉุนไพร
 ดอกขำต๋นทรงสี่เหลี่ยม สีสดก็ขาวอมเขียวเรียวรูปไข่
 มีขนเล็กหลบซ่อนอยู่ภายใน ขัดดอกคล้ายร่มกางข้างงามจริง
 ผลขำต๋นรูปมนกลมบานไขกลับ สีดำขลับสรรพคุณนั้นมันมากยิ่ง
 ทำยาแก้ปวดท้องได้หายบิริดทั้ง ทั้งเบสิดอกก็งารากใบไม้ใช้ทำยา
 ใบทำยาสมุนไพรแก้หามเล็ด เงื่อไม่รุกราน้ำหนักเล็ดให้บางหนา
 แห้งกับเหล้าก็จะได้ยาจอกมา ต้มเป็นยาขับลมในลำไส้ใช้ได้ดี

จตุพร จุจรรณปากแพรก

ยื่นเพียงช่อช่อจนจนละ ไฉน
ช่อหน้ามิให้ละม้ายคล้ายพฤษภา
ที่เคียงคู่ครุฑ ไทยแต่ไหนมา
นึก ไปว่าต้นเท่าครก ใบปรกดิน

แต่เมื่อมีคำว่า "ต้น" มาต่อท้าย
รูปลักษณะก็กลายเป็นอื่น ไปเสียสิ้น
มิใช่ต้นไม้ล้มลุกที่คุ้นชิน
ที่ชูกิ่งเงา ให้อาหารแต่นานมา

แต่กลับเป็นไม้อืนต้นบนป่าเขา
คนเราเอาเปลือกพื้นราบยากนักหนา
เพราะว่าชอบอากาศเย็นเสียด้วย
เป็นพืชป่าตามภูเขาที่ดูจั่น

พรรณไม้มีลำต้นที่สูงใหญ่ แตกกิ่งใบทรงพุ่มใหญ่มีสีส้ม
ลำต้นคล้ายยูคาลิปตัสก็กัน เปลือกต้นนั้นมีสีเทาเอากายา

ดอกเปลือกดอกจะ ได้กลิ่นคล้ายตะไคร้ เนื้อไม้ใช้ตำบดสร้างก็ได้หนา
ไม่แข็งแรงแรงส่งกลิ่นหอมเสียดด้วยนา ใช้ทำสารส่งกลิ่นมาหาภริมย์

เป็นพรรณไม้ผลัดใบยามดอกดก ถิ่นดอกถึงกุ่มภูพานสุขสม
ช่อดอกขาวพราวสะพรั่งตั้งใจชม กลิ่นหอมพรมพาระรื่นชื่นชิว

ผลแก่มีสีเทาคล้ายกับเปลือกต้น ใช้ตำป่นเป็นเครื่องเทศก็ได้
ใช้เป็นยาฟาดเสมานผิวหน้าดี บดขยี้ทาผิวกายโรคหายลง

พลอยใช้เป็นเครื่องเทศปรุงอาหาร รุ้มานานสรรพคุณพาให้ไหลหลง
น้ำมันหอมจากใบพลก็ยังคง ช่วยดำรงค้ำการรักษาโรคมากมาย

ใช้ไล่แมลง ตำนัตติเชื้อและอักเสบ ใครได้เสบช่วยผ่อนคลายหลดเสียดขยาย
ลดความดันและคลื่นเหียนกายเบาสบาย อึกมากหลายดับคาได้ใช้หายพลัน

ทุกส่วนต้นล้วนระคนด้วยกลิ่นหอม รากก็ย้อมหอมแรงเหม็นกันหนา
ทั้งหมดคล้ายกลิ่นตะไคร้ก็กล่าวมา ชื่อพฤษา "ตะไคร้ต้น" น่าสนใจ

อภัยพร แสงทอง

สมุนไพรรักษาโรคในป่าใหญ่ ไหลลง
รักษาโรคมากมายหลากหลายมี ภูมิปัญญา ไทยนี้ที่ชื่นชม

มีไม้ใหญ่ลำต้นหนาใจอยู่ เรียงแถวของคนที่ดูสุขสม
ลำต้นพุ่มไม้ที่น้ำตาตามแรงลม กลิ่นหอมตมกลิ่นแรงแสงการบูร

ใบดกหนา ให้ร่มเงาหมอบ เรียงประกอบกลับไปไม่หายสูญ
ขึ้นตามป่าเชิงเขาเฝ้าเกือกกลุ่ จันทบูรณิตะวันออกงอกงามดี

เป็นไม้ป่าขึ้นงามยามหน้าฝน ประโยชน์อันให้บำรุงให้สดชื่น
ต้นดอกใบรากผลประยาศ โรคมากมายหายได้ใช้กินมา

ผลลำต้นหมอบกลมรูปไข่ เนื้อไม้ให้บำรุงธาตุและรักษา
มีรสเผ็ดกินได้ใช้เป็นยา ข้างมีค่าเหลืออันต้นไม้ไทย

เราควรช่วยดูแลรักษาป่า แหล่งชีวิตต้นน้ำความสดใ
อนุรักษ์ปกป้องดูแลจิตใจ ธรรมชาติหลากหลายให้อยู่คง

อัญชลี ณ เชียงใหม่

